

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, fakss: 67244074, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

2018. gada . septembrī Nr.

**Latvijas Republikas Saeimas
Sociālo un darba lietu komisijai**
e-pasts: sociala.komisija@saeima.lv
Anzelika.Bruze@saeima.lv

Par LTRK priekšlikumu uz likumprojekta "Grozījums Darba likumā"(Nr.1254/LP12) 2.lasījumu

Latvijas Republikas tiesībsargs ir izvērtējis Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras (turpmāk arī – LTRK) 2018. gada 10. jūlija priekšlikumu par Darba likuma 68. panta grozīšanu un sniedz šādu viedokli.

1. Visupirms jānorāda, ka LTRK priekšlikums no vienlīdzības principa viedokļa ir pieļaujams, tā kā paredz vienotu tiesisko regulējumu attiecībā uz visiem atbilstoši Darba likuma noteikumiem nodarbinātajiem.

2. Tomēr priekšlikums paredz darbinieka tiesisko interešu ierobežošanu (pasliktināšanu), salīdzinot ar spēkā esošo tiesisko regulējumu.

No cilvēktiesību viedokļa darbinieks salīdzinājumā ar darba devēju tiek uzskatīts par sociāli vājāku personu, proti, tādu personu, kam papildus nepieciešama īpaša tiesiska aizsardzība. (..) darbinieks – atrodas ekonomiskajā ziņā vājākā pozīcijā¹. Tādēļ Latvijai saistošie starptautiskie cilvēktiesību standarti paredz valstij pienākumu: 1) respektēt to pamattiesību aizsardzības līmeni, kādu persona jau bauda; 2) aizsargāt pastāvošo ekonomisko, sociālo un kultūras tiesību līmeni; 3) raudzīties, lai maksimāli pieejamo resursu ietvaros šo tiesību baudīšana tiktu pakāpeniski nodrošināta aizvien pieaugošā līmenī; 4) atturēties no tādiem pasākumiem, kas bez rūpīga izvērtējuma² un attaisnojuma pazeminātu līdz šim nodrošināto tiesību apjomu³.

Tātad pamatprincips ir nepasliktināt darbinieka intereses, taču izņēmuma gadījumā darbinieka tiesiskās intereses ir iespējams ierobežot, ja tas no ekonomiskā un sociālā viedokļa ir rūpīgi izvērtēts.

¹ Sk. Satversmes tiesas 2012. gada 20. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2011-16-01 15.punktu.

² Attiecībā uz konkrētā priekšlikuma izvērtēšanu, tiesībsarga skatījumā, pēc analogijas ir iespējams attiecināt Satversmes tiesas atziņu, kura ir izteikta, vērtējot likumā noteiktās piespiedu nomas maksas apmēra atbilstību Satversmei, atzina, ka likumdevēja rīcībā jau likumdošanas procesā ir jābūt pietiekamiem materiāliem, ja nepieciešams, pētījumiem un analīzei, kas pamatotu attiecīgā ierobežojuma atbilstību Satversmei un Satversmes tiesas judikatūrai. Sk. Satversmes tiesas 2018. gada 12. aprīļa sprieduma lietā Nr.2017-17-01 22.3. punktu.

³ Sk. Committee on Economic, Social and Cultural Rights, General comment No. 23 (2016) on the right to just and favorable conditions of work (article 7 of the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights), para. 52.

3. LTRK priekšlikumā nav sniegts izvērsts vērtējumu par ierobežojumu sociālajiem un ekonomiskajiem ieguvumiem. Vienlaikus jānorāda, ka LTRK iesniegtais priekšlikums atbilst Labklājības ministrijas izstrādātajā likumprojektā “Grozījumi Darba likumā” (TA - 1092)⁴ iekļautajam priekšlikumam grozīt Darba likuma 68. pantu, kuru Ministru kabineta komiteja 2017.gada 5. jūnijā nodeva izskatīšanai Nacionālajai trīspusējai sadarbības padomei kā jautājumu, par kuru nav panākta vienošanās. Iepazīstoties ar Labklājības ministrijas izstrādātā likumprojekta “Grozījumi Darba likumā” (TA-1092) anotāciju, ir rodama vispārīga informācija grozījumu pamatojumam, proti, ka tie uzlabos konkurētspēju un uzņēmējdarbības vidi (darba devēju ieguvumi), kā arī veicinās pamata darba algas palielināšanu.

Tiesībsarga skatījumā, šobrīd pieejamā informācija neliecina, ka LTRK priekšlikuma pamatā ir bijis rūpīgs izvērtējums, it īpaši no darba ņēmēju interešu viedokļa, līdz ar to priekšlikuma atbalstīšana būtu pārsteidzīga.

4. Vienlaikus tiesībsargs vērš uzmanību, ja Saeima atbalstīs LTRK priekšlikumu, tad no tiesiskās vienlīdzības viedokļa analogiski grozījumi ir jāveic Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likumā.

Ar cieņu

tiesībsargs

J. Jansons

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu

⁴ Sk. <http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?dateFrom=2017-02-01&dateTo=2017-06-30&text=Darba&org=142968&area=0&type=17>